

Lausuntopyyntö ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

1. Näkemykset hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Hallitusohjelman mukaan rahapeliuudistuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta.

On syytä uskoa, että hallituksen esityksen myötä kanavointiasteen, eli pelaamisen kohdistumisen suomalaisen rahapelijärjestelmän sisään, parantuminen voi toteutua, mutta pelaamisen sekä sen taloudellisten ja sosiaalisten haittojen väheneminen on suurempi kysymysmerkki. Tästä problematiikasta myös hallituksen esitys on kohtuullisen avoin. Kanavointiasteen kasvu johtaa hyvin todennäköisesti pelaamisen yleiseen kasvuun, millä voi olla negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia.

Hallitusohjelman kirjaukset ylivelkaantumisen torjunnasta ovat melko kevyitä. Kun yhdistetään hallituksen kolmannen sektorin toimijoihin kohdistunut leikkauspolitiikka hallituksen esityksen mukaiseen rahapeli-toiminnan vapauttamiseen, on yhtälöllä todennäköisesti negatiivisia vaikutuksia peliongelmiin vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn sekä pelihaittatyöhön.

Hallituksen on tulevaisuudessa varmistettava peliongelmiin vähentämisen ja ennaltaehkäisytöiden sekä pelihaittatyön resurssit. Tämä koskee sekä julkisen sektorin että kolmannen sektorin toimijoiden työn resursseja.

Jos uudistuksen sosiaaliset vaikutukset kyetään taklaamaan, on kanavointiasteen kasvattaminen toivottava asia. Nykyinen kehitys, jossa jopa puolet online-rahapelaamisesta tapahtuu muualla kuin Veikkauksen alustalla, ei voi jatkua. Tästä syystä online-rahapelaamisen lisenssijärjestelmän hallittu rakentaminen on hyväksyttävä toimenpide.

Jatkossa online-pelaamisen osalta Veikkaus Oy toimisi muiden lisenssin omaavien palveluntarjoajien kanssa kilpailla markkinoilla, mutta kaikki pelilisenssin omaavat toimijat hoitaisivat vero- ja muut velvoitteensa Suomeen sekä olisivat saman valvonnan alaisina.

2. Esityksen pääasialliset vaikutukset

Suomalainen rahapelijärjestelmä on merkittävän muutoksen äärellä. Muutoksen juuret löytyvät digitalisaatiokehityksestä ja suomalaisten pelihaluja rakenteellisesta muutoksesta.

Hallituksen esityksen mukainen rahapelijärjestelmän avaaminen lisenssijärjestelmää hyödyntäen vastaa tähän muutoksen siltä osin, että se tavoittelee pelaamisen kanavointiasteen kasvattamista ja keskittämistä Suomen rahapelijärjestelmän sisään. Myös online-pohjaisen pelaamisen suhteellisen suosion kasvu tunnistetaan esityksessä. Samalla, kuten esityksessä itsessäänkin mainitaan, kanavointiasteen kasvattamisen käänköpuolena voi olla pelaamisen – ja sen myötä peliongelmiin – yleinen kasvaminen. Tämä johtuu mm. siitä, että hallituksen esitys mahdollistaa lisenssijärjestelmän sisällä toimiville yrityksille online-pelien mainonnan ja markkinoinnin.

On aivan oleellista, että rahapelaamisen kasvun sosiaaliset vaikutukset huomioidaan tarkasti. Koska hallituksen esitys mahdollistaa pelilisenssien omaavien toimijoiden mainostaa ja markkinoida online-pelaamista, millä on todennäköisesti myös pelaamista kasvattava vaikutus, tulee hallituksen varmistaa peliongelmiin vähentämisen ja ennaltaehkäisytyön resurssit. Tämä koskee sekä julkisen sektorin toimijoiden että kolmannen sektorin toimijoiden työn resursseja.

Veikkauksen online-pelit eivät ole osoittautuneet niin suosituiksi, että vain niiden kautta online-pelaamisen potentiaaliset vero- ja muut taloudelliset hyödyt saataisiin kotiutettua Suomeen. Tästä syystä Veikkauksen yksinoikeuden purkaminen online-pelaamisen osalta lisenssijärjestelmää hyödyntäen on hyväksyttävää. Mitä useampi online-kasino ja -pelialusta on Suomen rahapelijärjestelmän piirissä, sen parempi.

PAM pitää tärkeänä, että Veikkauksen yksinoikeus fyysisten automaattipelien ja pelipöytäjen osalta säilyy jatkossakin. Koska rahapelaiala on murroksessa, tulisi Veikkauksen panostaa kunnolla esimerkiksi pelinhoitajien kouluttautumiseen ja osaamisen kehittämiseen, jotta työntekijöillä on mahdollisuus siirtyä uusiin avautuviin työtehtäviin, jos ja kun online-pelaamisen suosio edelleen kasvaa. Koska online-pelaamiseen liittyvät pelinhoitajan työt ja työolot eroavat fyysisestä pelaamisesta (esimerkiksi yötyön lisääntyminen), tulee erityistä huomiota kiinnittää työsuojelun ja työturvallisuuden valvontaan ja ylläpitoon.

Melko kattavasta taloudellisten vaikutusten arvioinnista huolimatta hallituksen esitys ei sisällä kunnan työllisyysvaikutusten arviointia.

Hallituksen esitys mm. mahdollistaa lisenssijärjestelmän piirissä oleville toimijoille (tietyin rajoituksin) online-pelaamisen mainonnan ja markkinoinnin. Koska tällä todennäköisesti on online-pelaamisen suhteellista suosiota rahapelijärjestelmän sisällä nostava vaikutus, voi sillä olla myös perinteisen rahapelaamisen suhteellista suosiota laskeva vaikutus. Tällä taas voi olla vaikutusta Veikkauksen työvoiman määrään. Tästä syystä kattavampi työllisyysvaikutusten arviointi on tarpeellinen. Veikkaus Oy:n on oltava sosiaalisen vastuun edelläkävijä paitsi asiakkaitaan myös omia työntekijöitään kohtaan.

Helsingissä, 16. elokuuta 2024

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Mikko Laakkonen
koulutus- ja elinkeinopoliittinen asiantuntija
mikko.laakkonen@pam.fi
040 521 7041

Tiivistelmä:

PAM ei vastusta hallituksen esitystä lisenssijärjestelmän luomisesta, mutta peräänkuuluttaa toimia pelaamisen lisääntymisestä johtuviin sosiaalisiin ongelmiin. Rahapelialan murroksessa Veikkauksen on huolehdittava työntekijöidensä urakehitys- ja koulutusmahdollisuuksista.

Avainsanat:

Rahapelijärjestelmä, Veikkaus